

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OTİZMLİ ÖĞRENCİLERİN
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE KATILIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI**

Müge GÜMÜŞ
ORCID: 0009-0005-8188-5924

Danışman
Prof. Dr. Murat Devrim BABACAN
ORCID: 0000-0002-4286-9455

Konya – 2026

ÖN SÖZ

Bu Araştırmanın hazırlanma sürecinde kıymetli bilgileri ile rehberlik eden değerli tez danışmanım Prof. Dr. Murat Devrim BABACAN'a, araştırma verilerini analiz ederken yardımını esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Ezgi BABACAN'a, fikirleri ile beni aydınlatan, kütüphanesinden yararlandığım değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, çalışma sürecinde hayatımı kolaylaştıran, maddi ve manevi desteklerini hep hissettiğim anne ve babama teşekkürlerimi sunarım.

Müge GÜMÜŞ

Ocak 2026

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORIJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu	2
1.2. Problem Durumu	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sayıtlılar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar	5
2. ALAN YAZIN.....	9
2.1. Yurt İçi Çalışmalar	9
2.2. Yurt Dışı Çalışmalar.....	12
3. YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırmanın Modeli	15
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	15
Tablo 1: Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımları	16
3.3. Veri Toplama Aracı.....	16
3.4. Verilerin Toplanması.....	17
3.5. Verilerin Analizi.....	17
3.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	18
4. BULGULAR	19
Tablo 2: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlili Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Tutum Düzeyleri.....	19
Tablo 3: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlili Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Genel Tutumlarının Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı	20
Tablo 4: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlili Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Duyarlılık Alt boyutunun Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı.....	20
Tablo 5: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlili Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Eğitim Öğretim Alt Boyutunun Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı.....	21

Tablo 6: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Mesleki Yeterlik Alt Boyutunun Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı.....	21
Tablo 7: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Genel Tutumlarının Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı.....	22
Tablo 8: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Duyarlılık Alt Boyutunun Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı.....	23
Tablo 9: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Eğitim Öğretim Alt Boyutunun Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı.....	24
Tablo 10: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Öz Yeterlik Alt Boyutunun Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı.....	25
5., SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	26
5.2. Sonuç	26
5.1. Tartışma ve Öneriler.....	26
KAYNAKLAR.....	29
EKLER.....	33

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Öğrencilerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına İlişkin Tutumları başlıklı tez çalışmamın toplam **34** sayfalık kısmına ilişkin, 14/01/2026 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%16** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

14/01/2026

Müge Gümüş

Prof. Dr. Murat Devrim BABACAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

14/01/2026

Müge GÜMÜŞ

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OTİZMLİ ÖĞRENCİLERİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE KATILIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI

Müge GÜMÜŞ

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının otizmlı kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik tutumlarını ölçmek ve bu tutumların yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini ortaya koymak ve ilgili literatüre katkı sağlamaktır. Verileri toplamak için Karaca ve Aydın'ın (2023) geliştirmiş olduğu "Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına İlişkin Öğretmen Adayları Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik tutumlarının yaş, cinsiyet ve eğitim durumu değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandığı için ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmış olan bir nicel araştırma olup, verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın evreni İç Anadolu bölgesindeki müzik öğretmeni adaylarıdır. Araştırma grubunu, Konya ilinde bulunan Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2024-2025 eğitim-öğretim yılında eğitim gören yetmiş lisans öğrencisi, Niğde ilinde bulunan Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2024-2025 eğitim-öğretim yılında eğitim gören kırk lisans öğrencisi, Ankara ilinde bulunan Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2024-2025 eğitim-öğretim yılında eğitim gören doksan lisans öğrencisi olmak üzere toplam iki yüz lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik genel ve alt boyut tutumlarının düzeylerinin iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak müzik öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik tutumlarının diğer alt boyutlara göre daha düşük olduğu ve kendilerini mesleki açıdan otizmlı öğrencilerle çalışma konusunda yeterince yeterli görmedikleri sonucuna varılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının hiçbir alt boyut ve genel tutumlarının cinsiyet yaş, eğitim durumlarına göre değişkenlik göstermediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Eğitim, Kaynaştırma eğitimi, Tutumlar, Otizm spektrum bozukluğu.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

ATTITUDES OF MUSIC TEACHER CANDIDATES TOWARDS THE INCLUSION OF AUTISTIC STUDENTS IN INCLUSIVE EDUCATION

Müge GÜMÜŞ

The aim of this study is to measure the attitudes of prospective music teachers towards the inclusion of students with autism in mainstream education and to determine whether these attitudes vary according to age, gender, and educational background, thereby contributing to the relevant literature. To collect data, the "Attitude Scale of Teacher Candidates Towards the Participation of Individuals with Autism in Inclusive Education," developed by Karaca and Aydın (2023), was used. This research is a quantitative study designed using the relational screening model, as it aims to examine the relationship between the attitudes of prospective music teachers towards the inclusion of individuals with autism in mainstream education and the variables of age, gender, and educational status. The data were analyzed using the SPSS statistical software package. The study population consists of prospective music teachers in the Central Anatolia region of Turkey. The sample group includes a total of 200 undergraduate students: 70 students from Necmettin Erbakan University, Department of Music Education in Konya; 40 students from Niğde Ömer Halisdemir University, Department of Music Education in Niğde; and 90 students from Gazi University, Department of Music Education in Ankara during the 2024–2025 academic year. as a result of the study, it was found that prospective music teachers have a generally positive attitude towards the participation of individuals with autism in inclusive education, both overall and in terms of sub-dimensions. However, it was concluded that their attitudes regarding professional competence were lower than other sub-dimensions, and they did not feel sufficiently competent to work with students with autism in a professional capacity. It was also determined that there were no significant differences in any sub-dimension or overall attitudes based on gender, age, or educational background of the prospective music teachers.

Keywords: Music Education, Education, Inclusive Education, Attitudes, Autism Spectrum Disorder

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bireyler, bağlı oldukları toplulukla uyum içinde yaşamak ve sosyal olarak kabul görmek için o topluluğun yapısına uyumlu şekilde davranmalıdır. Fakat, kimi bireyler doğuştan gelen bazı farklı özellikleri sebebiyle sosyal olarak topluluklarıyla uyum konusunda sorunlar yaşayabilmektedirler. Otizm spektrum bozukluğuna sahip bireyler de toplumun bu kesimini oluşturan gruba mensupturlar (Ergül & Öztosun Çaydere, 2021, s. 237).

“Otizm spektrum bozukluğu (OSB), sosyal etkileşim ve iletişimde yetersizlikler, sınırlı, yinelenen davranışlar ve sınırlı ilgi alanları belirtilerinin ortaya çıkması ile seyreden nörolojik bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır” (Cavkaytar vd., 2018, s. 27). Bu bozukluklar her bireyde farklı düzeylerde görülmekte ve beş ayrı destek miktarı sınıflamasıyla sınıflandırılmaktadır. Her bireyin destek miktarı sınıfı farklı olabilmektedir (Cavkaytar vd., 2018, s. 30).

Günümüzde otizmliler için geliştirilmiş özel eğitim uygulamaları vardır. Bu uygulamalarla beraber otizmliler sosyal becerileri, dil becerileri, akademik becerileri ve öz bakım becerileri zaman içerisinde gelişmektedir (Kurşun, 2022, s. 37).

Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığınca 2018 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği çıkarılmıştır. “Bu Yönetmeliğin amacı; Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim haklarından yararlanmalarını sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemektedir” (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018, s. 1). Yönetmelikte özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, eğitim programları, amaçlar, ilkeler, değerlendirme ve tanılama süreçleri, hizmetler ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018).

Müzik dersleri, kaynaştırma eğitiminde olan otizmliler için iletişim kurma ve bulunduğu topluluğa katılma yolunda temel becerileri kazanabilme açısından büyük bir öneme sahiptir (Ünver, 2021, s. 2). Müzik derslerinde toplulukla beraber yapılan müzikal etkinliklere otizmliler dahil olabilir ve bu birliktelik otizmliler topluluğuyla olan iletişimlerini güçlendirebilir. Otizmliler müzik dersinde yapılan bu etkinliklerle kendini daha özgüvenli hissedebilir (Kılıç, 2019, s. 3)

Otizimli bireyin etkin bir şekilde kaynaştırma eğitimi alabilmesi için bulunduğu okulun fiziksel koşullarının da elverişli olması önem taşımaktadır. Yapılacak etkinlikler için gerekli materyaller, sınıf mevcudu ve öğretmenin mesleki becerileri bu bireylerin kaynaştırma eğitimi süreçlerini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Tekgül, 2020, s. 7).

Müzik öğretmenlerinin özel gereksinimi olan öğrencilerle ders içinde yaptıkları müzikal etkinlikleri verimli bir şekilde gerçekleştirebileceklerine ilişkin özyeterlik görüşleri de seminer, sertifika programı, proje, kurs vb. etkinliklere katılımlarına göre olumlu yönde şekillendiği düşünülmektedir (Akıncı vd., 2019, s. 1615). Yapılan bir araştırmaya göre müzik öğretmenlerinin lisans eğitimleri boyunca ve meslek içi eğitimleri süresince yeterli düzeyde kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir eğitim almadığı düşünülmektedir (Sönmez, 2017, s. 49).

1.1. Araştırmanın Konusu

Otizim, sosyal, davranışsal ve iletişimsel zorluklar ile karakterize edilen bir gelişimsel bozukluktur (APA, 2013; akt. Valenti, 2020, s. 1). Otizimli bireyler, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde “Sınırlılıkları nedeniyle özel eğitim ile destek eğitimine yoğun şekilde ihtiyacı olan birey” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018, s. 2) şeklinde ifade edilmişlerdir.

“Genel popülasyonda otistik çocuk oranının 10000 bireyde 2–5 oranında görüldüğü belirtilmektedir. ABD’de görülen üçüncü yaygın gelişimsel bozukluktur” (Sayan & Durat, 2010, s. 106). Türkiye’de ise otizimli bireylerin sayıları halen tam olarak bilinmemektedir (Cavkaytar vd., 2018, s. 31).

“Dünyada 1900’lü yılların ortalarına kadar yaygın olarak benimsenen özel eğitim sınıflarının temel amacı, engelli öğrencilerin akranları ile aynı okulda, ancak benzer engel grubundaki öğrencilerle ayrı bir sınıfta eğitilmelerini sağlamaktı” (Kargın, 2004, s. 3). 1900’lü yıllardan günümüze kadar yaşanan gelişmeler sayesinde özel eğitimin amacı da değişmiştir. Artık özel eğitim, özel gereksinimi bulunan öğrencileri özel gereksinimi bulunmayan akranlarıyla beraber aynı eğitim ortamlarında eğitim görmesini amaçlayan bir yönde evrilmiştir (Kargın, 2004, s. 5).

Kaynaştırma öğrencilerin, özel eğitim ihtiyacı olmayan yaşlılarıyla beraber eğitim görürken aldıkları derslerden biri de müzik dersidir. Müzik eğitimi dersleri, müziğin kuramsal ve pratik yönüyle birlikte olarak işlenen derslerden biridir. Müzik dersi kaynaştırma

öğrencilerinin diğer akranlarıyla en yoğun şekilde etkileşimde bulunduğu, iletişim kurduğu ve en rahat şekilde kendilerini ifade edebildikleri derslerden biridir. Müzik dersi bu yönden kaynaştırma öğrencilerinin akranları tarafından sosyal olarak kabul edilme düzeylerinde etkili olabilmektedir (Akıncı & Alpagut, 2019, s. 910).

Müzik öğretmeni özel gereksinimli bireyin müzikal hayatında önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle öğretmenin dikkat etmesi gereken bazı noktalar vardır, öğretmen bunları hassasiyetle yerine getirmelidir. Çocuklarla uyum içinde olan öğretmenler, öğrencilerin öğrenme sürecini ilgi çekici ve keyifli hale getirmek için kendini adamalı, tutku duymalı ve enerjik olmalıdır. Öğretmenler öğrencilerle iletişim kurarken içten şekilde konuşmalıdırlar. Öğretmen, planladığı etkinliklerde eğitim öğretim sürecini başarıyla tamamlayabilmek için öğrencilere yönergeleri karmaşık olmayan, herkesin anlayabileceği şekilde sunmalıdır. Öğretmen kaynaştırma öğrencisi ile müzikal etkinliklerde bulunduğu onun davranışlarını dikkatle incelemeli, bazen en ufak bir hareket dahi onların durumlarının farklılaştığı ve tekrardan değerlendirilmeleri gerektiğini gösterebilir (Özdemir, 2021, s. 15).

Bu bağlamlarda, Otizmin toplumda aslında oldukça yaygın olduğu yapılan çalışmalar tarafından kanıtlanmıştır. Bu kadar yaygın görülen bir bozukluk olan otizmle her müzik öğretmenin karşılaşıma ihtimali olabilir. Otizm spektrum bozukluğuna sahip kaynaştırma öğrencileri için müzik öğretmenlerinin onlara karşı olan tutumlarının önemli bir yer tuttuğu düşünülmektedir. Gelecekteki müzik öğretmenleri, şimdiki müzik öğretmeni adaylarının otizimli kaynaştırma öğrencilerine karşı olan tutumlarını incelemek bu bağlamlardan yola çıkılarak çalışmanın konusu oluşmuştur.

1.2. Problem Durumu

Problem durumunu, “Müzik öğretmeni adaylarının otizimli bireylerin kaynaştırma eğitimine katılıma ilişkin tutumları ne düzeydedir?” sorusu bu araştırmanın en temel problemini oluşturacaktır. Bu probleme bağlı olarak araştırmanın alt problemleri ise;

a) Müzik öğretmeni adaylarının otizimli bireylerin kaynaştırma eğitimine ilişkin duyarlılıkları ne düzeydedir?

b) Müzik öğretmeni adaylarının Yaş, cinsiyet ve eğitim durumu değişkenleriyle duyarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

c) Müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimindeki otizmlı bireylerin eğitim öğretim süreçlerine ilişkin tutumları ne düzeydedir?

d) Müzik öğretmeni adaylarının Yaş, cinsiyet ve eğitim durumuyla eğitim öğretim süreçlerine ilişkin tutumların düzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

e) Müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylere yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin mesleki öz yeterlikleri ne düzeydedir?

f) Müzik öğretmeni adaylarının Yaş, cinsiyet ve eğitim durumuyla mesleki öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, geleceğin müzik öğretmenlerinin otizm spektrum bozukluğuna sahip öğrencilerin kaynaştırma eğitimine katılımlarına ilişkin tutumlarını ölçmek, bu tutumların yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak, bu alanda yapılacak daha sonraki çalışmalara fayda sağlamak ve ilgili alandaki boşlukları doldurmaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanan bireylerin eğitimini gerçekleştiren eğitimcilerin alanlarında uzman ve özel gereksinimleri olan bireylerle eğitim faaliyetlerini yürütmede donanımlı eğitimciler olmaları önem taşımaktadır. Kaynaştırma öğrencileriyle ders işleyen müzik öğretmenlerinin, bu bireylerin genel özelliklerini ve gelişim süreçlerini bilmesi, öğrencinin özel ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamayı biliyor olması ve buna göre doğru öğretim yöntemlerini uygulayarak dersleri birey için verimli hale getirerek işlemesi gerekli görülmektedir (Gül & Aksoy, 2019, s. 55).

Kaynaştırma eğitimine katılımı yeterli uyarlamalar yapılsa dahi beklenen düzeyde eğitsel sonuçlar alınmayabilir. Fakat kaynaştırma eğitimi sadece eğitim öğretim çıktılarından ibaret değildir, kaynaştırma öğrencilerinin sosyal açıdan kabul görmelerinin sağlanmasında derste yapılacak olan etkinliklerin önemli ölçülerde payları vardır (Güven, 2011, s. 714).

Özel öğrencilerle çalışan öğretmenler, görevine yeni başlayacak olan müzik eğitimcilerine, görevlerine başlamadan önce özel gereksinimleri bulunan bireyler ile ilgili kendilerini geliştirmeleri gerektiğini, öğrencilere karşı sabırlı olmaları, öğrencilerine sevgi

duymaları, ön yargılardan arınmaları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemsemelerini tavsiye etmişlerdir (Düzbastılar & Eyüpoğlu, 2019, s. 401).

Bu bağlamlarda müzik derslerinin, otizmlili bireylerin kaynaştırma eğitiminde önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Bu noktada, ilerleyen yıllarda müzik öğretmeni olacak ve kaynaştırma eğitimi alan otizm spektrum bozukluğuna sahip öğrencilerle karşılaşabilecek olan müzik öğretmeni adaylarının konuyla ilgili tutumlarını inceleyecek olan bu çalışma, ülkemizde otizmlili bireylere verilen kaynaştırma eğitiminin kaliteli şekilde ilerleyebilmesine katkı sağlaması açısından önem taşıyacaktır. Literatür incelendiğinde otizmlili bireylerin kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen adaylarının tutumlarının incelendiği sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmeni adaylarının özel eğitim tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmış fakat otizmlili bireyler özelinde tutumların incelendiği yurt içi literatürde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple, müzik öğretmeni adaylarının, otizmlili bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımlarına ilişkin tutumlarının incelenmesi alanda yapılan özgün bir çalışma olacaktır. Bu neden ile literatüre katkı sağlayacak önemli bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

1.5. Sayıtlılar

Araştırmanın varsayımları aşağıda belirtildiği gibi olacaktır:

1. Örneklem grubunun araştırmada kullanılan veri toplama aracına; samimi görüş, duygu ve düşünceleriyle yanıt verdikleri ve gerçek durumlarını yansıttıkları varsayılacaktır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, aşağıdaki sınırlılıklar çerçevesinde yapılacaktır:

1. Araştırmada kullanılan ölçekte, özel eğitim hizmetleri kaynaştırma eğitimi ile sınırlı tutulmuştur. Kaynaştırma eğitimi de otizm spektrum bozukluğu olan özel gereksinimli bireyler ile sınırlandırılacaktır.

1.7. Tanımlar

Otizm Spektrum Bozukluğu

Otizm ilk defa Fransa'da Jan Itard ve İngiltere'de de John Haslam tarafından 1700'lü yılların başında bahsedilmeye başlanmıştır. Otizm kelimesi Yunanca kökenli bir kelime olup "kendi" kelimesi anlamına gelmektedir. Günümüzde ise "dünya ile ilişkisi kesmek anlamında kullanılıyor" (Borazancı Persson, 2003, s. 19).

Otizm spektrum bozukluğunun temel semptomlarını Sosyal etkileşimde sorunlar, sosyal ipuçları anlamada zorluk ve karşılıklı konuşma ile ilgili zorluklar oluşturmaktadır. Otizmliler bireyler olağan dışı takıntılar geliştirebilirler ve çoğunlukla fiziksel olarak temastan kaçınırlar. Otizmliler bireyler duygularını normal insanlar gibi ifade etmekte zorlanırlar, duygularını tipik olmayan şekilde gösterirler, küçük olaylara yoğun duygusal tepkiler verebilirler. Otizmliler bireyler sözel olarak iletişim kurarken bazı sıkıntılar yaşayabilmekteledir bunlar; sınırlı kelime dağarcıklarının olabilmesi, gecikmiş konuşma, tekrarlayan ifadelerde bulunma veya dilbilgisi ve sözdizimi ile ilgili sıkıntılardır. Otizmliler bireyler fiziksel iletişimde de yüz ifadeleri, jestler ve mimikler, beden dilini anlama ve kullanma ile ilgili zorluklar yaşayabilmektedirler. Otizmliler birey iletişim kurarken kendini sözel veya fiziksel olarak ifade etmede güçlükler yaşamaktadırlar. Tüm bunlara ek olarak otizmliler bireylerin motor becerilerinde de birtakım sıkıntılar yaşanabilir bunlar; sakarlık, el ayak koordinasyonunda uyumsuzluklar, parmak ucunda yürüme, ayakları sürme gibi davranışlarda bulunabilmektedirler (Julie A. Deisinger, 2012, s. 3).

DSM-5 Otizmliler bireylerin destek miktarlarını üç sınıfa ayırarak belirtmiştir bunlar:

1. Seviye 1- “Destek gerektiriyor”
2. Seviye 2- “Büyük destek gerektiriyor”
3. Seviye 3- “Çok Önemli destek gerektiriyor” şeklindedir.

Birinci seviyede, otizmliler bireye destek verilmemesi durumunda hafif şekilde seyreden belirgin olmayan otizmin semptomları belirginleşebilmektedir. İkinci seviyede alınan sosyal desteklere karşın hala devam eden sosyal problemler görülmektedir. Üçüncü seviye ise sözlü veya fiziksel olarak kurulan iletişimde büyük yetersizlikler, sosyal iletişimi başlatma konusunda minimum istek ve dışardan gelen sosyal etkileşimlere karşı minimum tepki görülmektedir (Cavkaytar vd., 2018, s. 30).

“Türkiye’de otistik bozukluğun sıklığı kapsamlı bir tarama yapılmadığı için net olarak bilinmemektedir. Bu oranın dünya geneline yakın olduğu tahmin edilmektedir. Ancak son 50 yılda tüm dünyada artış gösterdiği bilindiğinden bu hastalığın ciddiye alınması gerekmektedir” (Şener & Özkul, 2013, s. 89).

Özel Eğitim

Özel eğitim özel gereksinimi olan bireylere verilen eğitimidir. Özel gereksinimi olan bireyler akranlarına göre öğrenme veya davranışlarında farklılık gösteren bireylerdir. Fiziksel yetersizliği veya yetersizlikleri olan, duygusal bozuklukları, zihinsel geriliği bulunan veya üstün yetenekli olan bireyler özel gereksinimli bireyler olarak tanımlanmaktadır. “Güçlüğü olan çocukların tümünü özel gereksinimi olan çocuklar olarak adlandırmak doğru bir yaklaşım değildir.” Mevcut eğitim programının birey için yeterli düzeyde olup olmadığına bakılmalı, mevcut eğitim programı ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalıyorsa eğer özel eğitim programına geçilmelidir. Eğer akranlarıyla ortak olarak tabii olduğu mevcut eğitim programı birey için yeterli geliyor ise bu bireyi özel eğitime ihtiyacı olan birey olarak tanımlamak doğru olmayabilir. Özel eğitim hizmetleri özel olarak yetiştirilmiş personeller tarafından verilir, bu personeller özel eğitim alanında eğitim almış özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ihtiyaçlarına yönelik bilgi ve beceriye sahip kişilerdir. Özel eğitim programları bireyin özür ve özelliklerine uygun şekilde geliştirilir. Özel eğitim bu bireylerin toplumda bağımsızca ve kabul görerek hayatlarını sürdürmelerini amaçlamaktadır (Akçamete, 2016, ss. 32, 42).

Kaynaştırma Eğitimi

“Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin, normal öğrencilerin devam ettiği eğitim ortamlarında (normal anaokulu, normal ilköğretim okulu, vb.) eğitilmesidir.” Kaynaştırma eğitimi her türlü engel grubuna uygulanabilmektedir. Özel eğitim ortamlarından en kısıtlayıcı olanı “yatılı özel eğitim okulu” olanıdır daha sonrasında “gündüzlü özel eğitim okulu”, “normal okul bünyesinde özel sınıf” ve en az kısıtlayıcı eğitim öğretim ortamı olarak “Normal okul bünyesinde normal sınıf” yani kaynaştırma sınıfları gelmektedir (Kırcaali İftar, 1998, s. 18).

Müzik Eğitimi

Çuhadar’a göre (2016, s. 219) müzik, seslerin ve sessizliğin bir araya gelmesiyle oluşan bir sanattır. Uçan’a göre de (1996, s. 15) müzik bir anlatım sanatıdır.

Müzik, “eğitim aracı”, “eğitim yolu- yöntemi”, “eğitim alanı” şeklinde eğitimde üç farklı biçimde kullanılabilir. Müzik, eğitimde öğretmeyi ve öğrenmeyi daha etkili hale getiren bir araç olabilmektedir. Bir eğitim aracı olarak müzik dersinin dışında başka derslerde

ve her kademedede derste bir araç olarak kullanılabilir. Müziğin öğrenmeyi daha kalıcı hale getirdiği de bilinmektedir (Uçan, 1997, s. 13).

Müzik, sağlıklı bireylerin gelişimleri için önemli olduğu kadar özel gereksinimli bireylerin gelişimlerini desteklemek açısından da önemlidir. Müziğin özel gereksinimli bireylerin potansiyellerini ortaya çıkarabilen bir araç olduğunu ifade edebiliriz. Müzik bu bireyler için bir terapi yöntemi, ifade aracı veya bir oyun alanı olabilmektedir (Çay, 2020, s. 62).

Özel gereksinimli bireylerle çok çeşitli müzikal etkinlikler yapılabilir. Örneğin, “ritim yapma”, dikkati ve konsantrasyonu artırmaya, koordinasyonu geliştirmeye ve motor becerilerini geliştirmeye yardımcı olabilir. “Şarkı söylemek”, bireyin dil becerilerini geliştirmeye, hafızayı güçlendirmeye ve özgüveni artırmaya yardımcı olabilir. “Müzik temelli grup çalışmaları yapmak”, bireyin iletişim becerilerinin gelişmesine fayda sağlayabilir. “Dinlemeye ve dokunsallığa dayalı reseptif çalışmalar” özel gereksinimli bireylere farklı ve yeni sesler dinletmek veya çeşitli müzik aletlerini dokunmalarını sağlamak gibi etkinlikler şeklinde gerçekleştirilebilir. Bu tip çalışmalar bireylerin müziği daha derin bir şekilde anlamlandırmalarına yardımcı olabilir. “Dans ve hareket çalışmaları yapmak” bireylerin motor becerilerinin gelişmesine fayda sağlayabilir ve hareket ederek streslerini atmalarına yardımcı olabilir (Sağırkaya, 2021, ss. 313, 315, 317).

Tutum

Tutum, bir kişinin belirli bir şeye karşı sahip olduğu inanç, duygu ve düşünce sistemidir. Bu sistem, kişinin o şey hakkındaki davranışlarını ve kararlarını etkileyebilmektedir. Tutumlar, olumlu, olumsuz veya tarafsız şekilde var olabilir. Tutumlar, davranışlarımızı etkileyebilir. Örneğin, bir bireyin bir şeye veya kişiye karşı olumlu bir tutumu varsa, o şeyi yapma olasılığı daha yüksektir veya karşısındaki kişiye karşı olan davranışları daha olumlu bir yönde olur. Bir kişinin bir şeye karşı olumsuz bir tutumu varsa, o şeyi yapmayı istememe eğilimi gösterebilir veya o kişiye karşı olumsuz davranışlarda bulunabilmektedir (Thurstone, 1928, s. 531).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde alanla ilgili daha önce yapılmış yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilecektir.

2.1. Yurt İçi Çalışmalar

Özdemir'in (2021) yaptığı bu araştırmada, Özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik eğitimcilerinin öğretmenlik görevlerinde yaşadıkları zorlukların tespit edilmesi ve bu zorluklara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın sonucunda, derslerin işlendiği ortamla ilgili olan güçlükler belirlenmiştir. Bunlar; sınıfların yeteri kadar geniş olmaması, sınıfların ses yalıtımı malzemesi kullanılmadan yapılmış olması, müzik dersinin saatlerinin az olması, öğrencilerin devamsızlıklarının fazla olması, yeterli kaynak ve materyalin bulunmaması ve müfredatta bulunan birtakım eksikliklerdir. Bununla birlikte öğretmenlerin okul yönetimleriyle ilgili sorun yaşamadıkları gözlemlenmiştir. Veli ilişkilerinde, velilerin okulda yapılan çalışmaları ve işlenen konuların evde tekrarlarını yapmadıkları ile ilgili sorunlarla karşılaştığı görülmüştür. Öğretmenlerin yeterlilikleri bakımından karşılaşılan güçlükler ise öğretmenlerin lisans eğitimleri boyunca aldıkları özel eğitim derslerinin meslekte uygulama noktasına gelince öğretmenlere yeterli fayda sağlamadığı görülmüştür. Özel eğitimde okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Tekgül'ün (2020) yaptığı çalışma, “ortaokullardaki özel eğitim sınıflarında uygulanan müzik dersi öğretim programının özel eğitim sınıfı öğrencilerine içerik, zaman ve uygulanışı yönünden uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması” amaçlanarak yapılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen sonuçlara göre özel eğitim sınıfları için tasarlanan müzik dersi öğretim programı, öğrencilerin gelişim düzeylerine ve farklı gereksinimlerine cevap verememektedir. Yapılan çalışmanın sonucuna bağlı olarak önerilerde bulunulmuştur. Öneriler, müzik öğretmenlerinin özel eğitimle ilgili seminer veya eğitim almaları, üniversite müfredatına “Özel Eğitimde Müzik Eğitimi” dersi eklenmeli, öğretmen adaylarının staj eğitiminde özel gereksinimli öğrencilerle deneyim yaşamaları sağlanmalı, haftalık der saati ve öğretim programı ortak şekilde belirlenmeli ve herkes eşit ve aynı şekilde bu eğitimden yararlanmalı şeklindedir.

Düzbastılar ve Eyüpoğlu'nun (2019) yapmış olduğu bu çalışma özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik eğitimcilerinin, özel gereksinimi bulunan bireylere ve müzik eğitimine yönelik tutumlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu araştırmanın sonucunda elde edilen veriler özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme ve yetiştirilme sürecinde bazı eksiklikler olduğunu göstermektedir. Müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun lisans eğitimleri döneminde özel eğitimle ilgili ders almadıkları alanların da aldıkları dersin yeterli düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır. Yine de müzik öğretmenlerinin özel gereksinimi olan öğrencilere karşı tutum seviyelerinin yüksek olduğu sonuçlar arasındadır. Bu öğrencilere karşı olumlu şekilde yaklaşılması, onlarla çalışırken sabırlı ve azimli olunması gerektiği konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Gül ve Aksoy'un (2019) yapmış olduğu çalışmada "müzik öğretmeni adaylarının özel eğitim yeterliliklerine ilişkin görüşleri" incelenmiştir. Araştırmanın amacı müzik öğretmeni adaylarının özel eğitim yeterliliklerini tespit etmektir. Araştırmanın sonucunda ise müzik öğretmenliği lisans programında aldıkları özel eğitimle ilgili derslerin çeşitliliği ve saatlerinin yeterli olmadığı fakat derslerde edindikleri bilgilerin müzik öğretmeni adaylarına katkı sağlamış olduğu tespit edilmiştir.

Akkoyunoğlu'nun (2019) yaptığı çalışmada ise müzik öğretmenlerinin özel eğitim öğrencilerine BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) hazırlarken yaşadıkları zorlukların tespit edilmesi ve kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmenlerinin BEP geliştirme konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik genel bilgi düzeylerinin düşük olduğu ve bu konuda yeterli eğitimi almamış oldukları sonucuna varılmıştır.

Altun ve Eyüpoğlu'nun (2018) yaptığı çalışmada ise, müzik öğretmenlerinin eğitim verdikleri sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerine yönelik görüşleri incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre müzik öğretmenlerinin sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerini eğitmek için gereken bilgi ve becerilerinin yeterli düzeylerde olmadığı kanısına varılmıştır. Müzik öğretmenleri kaynaştırma öğrencilerine bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamadıklarını, tüm sınıfa uyguladıkları mevcut olan programı kaynaştırma öğrencilerine de uyguladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca müzik öğretmenleri genel olarak müzik öğretmeni adayyken aldıkları lisans eğitim müfredatının bu konuda yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmanın sonunda çıkan sonuçlar ışığında müzik dersinin sürelerinin arttırılması, müzik öğretmenlerinin lisans eğitimleri sürecindeki staj uygulaması dersi

kapsamında kaynaştırma öğrencileriyle karşılaştırılmaları, müzik öğretmenliği lisans programlarında müfredatların güncellenmesi ve özel eğitime yönelik derslerin sayısının ve çeşitliliğinin artırılması, ailelerin daha fazla bilinçlendirilmesi ve sınıftaki öğrenci mevcudunun daha az bir sayıya indirgenmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Akıncı, Sazak Pınar ve Alpagut'un (2019) yapmış olduğu bu araştırmada, müzik eğitimcilerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireylerle müzik dersleri verirken kendilerini yeterli hissetme durumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesinin hedeflendiği belirtilmiştir. Müzik öğretmenlerinin özyeterlik algıları açısından, cinsiyet, evlilik durumları, yaşları, üniversite mezuniyet zamanları, eğitim durumları, meslekte buldukları basamak, özel eğitim sınıflarında müzik dersi işleme, kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu derslikte müzik dersi işleme, destek eğitim odasında müzik dersi işleme ve meslekte çalıştıkları zaman arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Ancak, müzik öğretmenlerinin özyeterlik algıları ile bitirmiş oldukları fakülte, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin evinde özel ders olarak müzik dersleri işleme, özel gereksinimli öğrencilerle müzik eğitimi vermeye ilişkin eğitim alma durumları bakımından anlamlı farklar olduğu bulunmuştur.

Kutlu'nun (2018) yapmış olduğu bu araştırma ise ortaokul ve özel eğitim uygulama okullarındaki müzik eğitimcilerinin, özel gereksinimli bireylere yönelik düşüncelerinin incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaokul ve özel eğitim uygulama okullarındaki müzik öğretmenlerinin büyük bir kısmının kadın olduğu araştırma grubundaki bu öğretmenlerin, mesleki deneyim ve çalışma süresi açısından deneyimli oldukları bulunmuştur. Ancak bu müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli olan bireylerle çalışma süreleri göz önünde bulundurulduğunda, bu konuda yeterli tecrübeye sahip olmadıkları görülmektedir. Araştırma grubunun büyük bir çoğunluğunun lisans eğitimleri sırasında özel eğitim dersi almamış ve özel eğitime yönelik hizmet içi eğitimlere katılmamış oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer bulguları ise müzik öğretmenlerinin ders süresince özel gereksinimi olan öğrenciye özel olarak zaman ayırmada güçlük çekmeleri, müzik öğretmenlerinin sınıftaki diğer bireylerin kaynaştırma öğrencisinden olumsuz yönde etkilendiğini düşündükleri sonuçları ortaya çıkmıştır.

2.2. Yurt Dışı Çalışmalar

Grimsby ve Armes'in (2023) yapmış olduğu karma yöntemli deneysel çalışmada müzik öğreticilerinin altı haftalık bir özel eğitim deneyim programına tabi tutularak bu programın sonunda özel gereksinimli öğrencilere müzik eğitimi ile ilgili algılarının nasıl bir değişim göstereceğini saptamak olarak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda ön testten son teste kadar katılımcıların algı düzeylerinde önemli bir düşüş olduğu belirtilmiştir. Daha sonraki görüşmelerde, araştırmacılar katılımcıların algılarının yetersizlik duyguları ve daha fazla deneyim arzusu nedeniyle düşmüş olabileceği kanaatine varmışlardır.

Gilbert'a (2013) ait olan bu çalışmada müzik öğretmenlerinin Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrencileri eğitime dahil etme sürecindeki deneyimlerini, tutumlarını ve aldıkları eğitimleri incelemek amaçlanmıştır. Öğretmenlerin çoğu özel eğitim eğitimlerini hizmet içi eğitim programları ve Teksas Müzik Eğitimcileri Derneği atölyeleri aracılığıyla almışlardır. Yalnızca %12'si lisans eğitimlerinde özel eğitim konusunda eğitimi almıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük bir çoğunluğunun otizmlili bireylere karşı olumlu tutumlara sahip olduğu, otizmlili kaynaştırma öğrencileriyle sınıfta yaşadıkları en büyük sorunların otizmlili öğrencilerin dikkat dağınıklığı ve ani duygu patlamaları olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın sonucunda otizmlili öğrencilerin derse sağlıklı bir şekilde katılımını sağlamak için yapılan öneriler arasında dersin işlenişinde görsel araçlara yer verilmesi, çeşitli enstrümanlar kullanılması, teknolojik araç ve gereçlerin ve kinestetik aktivitelerin kullanılması, otizmlili öğrencilerin bireysel farklılıkları, tercihleri ve davranış profillerinin bilinmesi ayrıca gürültü seviyesinin minimumda tutulması önerilmektedir.

Wong ve Chik'in (2016) yapmış olduğu çalışmada Hong Kong ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileriyle olan deneyimleri incelenmiştir. Araştırmanın sonunda ortaya çıkan bulgulara göre müzik öğretmenleri, özel eğitim ihtiyaçları olan öğrencileri kapsayıcı müzik sınıflarına entegre etme konusunda gerekli eğitimi ve desteği alamadıkları, bundan dolayı öğretmenlerde çaresizlik ve teslimiyet hissi oluştuğu ve bazı öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerini fiilen sınıftan dışarı ittiği sonuçlarına varılmıştır. Sonuç olarak, bu araştırma Hong Kong'daki ilköğretim okullarındaki kapsayıcı müzik eğitiminde bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerin etkili bir şekilde kapsayıcı müzik sınıflarına dahil edilebilmesi için öğretmenlere verilen eğitimin ve desteğin güçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Darrow'un (1999) yapmış olduğu araştırma müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerini sınıfa tam olarak kaynaştırmalarına ilişkin algılarını inceleyerek ortaya koymaktadır. Katılımcılar özel eğitimciler, müzik terapistleri ve özel öğrencilerle ilgili bilgi sahibi olan kişilerle iş birliği ve danışmanlık ihtiyaçları olduğunu ve bunun bir sorun olduğunu belirtmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin çoğunluğu özel gereksinimi olan öğrenciyi sınıfa dahil etmenin hem özel gereksinimli öğrenci hem de diğer öğrenciler üzerinde olumlu etkisi olduğunu fakat bazı müzik öğretmenleri kaynaştırma konusunda çekinceleri olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucunda araştırmacı müzik terapistlerinin özel gereksinimli öğrencilerle çalışan müzik öğretmenleri için kritik bir destek kaynağı olduğunu. Müzik terapistleri ve müzik öğretmenleri arasındaki iş birliğinin kapsayıcı müzik sınıfının etkinliğini arttırabileceğini düşünmektedir.

Ukrayna'da yapılan bu çalışma bugünün müzik öğretmenlerinin özel eğitim ihtiyaçları olan öğrencilerle etkileşime geçmeleri için nasıl hazırlandıkları incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin kapsayıcı eğitime hazırlık düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur. Araştırma, müzik öğretmeni adaylarının kapsayıcı eğitime hazırlıklarının geliştirilmesi için etkili bir eğitim programının geliştirilmesinin gerekliliğini göstermiştir. Geliştirilecek olan bu program, öğrencilerin kapsayıcı eğitime yönelik teorik bilgilerini arttırmaya, özel eğitim ihtiyaçları olan öğrencilerin ihtiyaçlarını anlamalarına ve kapsayıcı eğitim için etkili öğretim yöntemleri geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Araştırma, kapsayıcı eğitim için müzik öğretmenlerinin eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Müzik öğretmenlerine, kapsayıcı eğitime yönelik yeterli düzeyde bilgi ve beceriler kazandırılması gerektiği belirtilmektedir. Bu sayede, müzik öğretmenlerinin tüm öğrencilerin müzik eğitiminden en üst düzeyde yararlanmasını sağlayabilecekleri belirtilmiştir (Ovcharenko vd., 2021).

Au ve Lau'nun (2021) yaptığı çalışmada özel müzik öğretmenlerinin otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere karşı tutumları incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmenlerinin, otizm spektrum bozukluğuna sahip öğrencilere müzik öğretme konusunda kaygı duymalarına rağmen, otizm hakkında iyi bir anlayışa ve çoğunlukla iyimser bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Müzik öğretmenlerinin otizm hakkındaki bilgi düzeyleri ile otizme yönelik tutumları arasında doğru orantı bulunduğu saptanmıştır. Özel eğitim geçmişi olan öğretmenlerin, olmayanlara göre otizm ile ilgili daha çok bilgiye ve daha iyimser bakış açlarına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Hong Kong'da yapılan bu araştırma sonucunda müzik

öğretmenlerinin otizmli öğrencilerin kabulüne yönelik olumlu bir tutum içinde oldukları fakat bilgi ve beceri düzeylerini geliştirmek için daha fazla eğitime ihtiyaç duydukları belirtilmiştir.

Parkes'in (2014) yapmış olduğu bu araştırma müzik öğretmenlerinin otizmli öğrencilerle çalışma tutumlarına eğitim etkisini inceleyen bir çalışmadır. Araştırmanın sonucunda otizmli öğrencilerle çalışma konusunda müzik öğretmenlerinin tutumlarını ve becerilerini iyileştirmenin, otizmli öğrencilere müzik eğitiminden daha fazla yararlanmalarını sağlayabilecek bir yöntem olduğu belirtilmektedir. Müzik öğretmenlerine verilecek olan eğitimin, öğretmenlerin otizmli öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını ve ilgi alanlarını daha iyi anlamalarını sağlamaya yardımcı olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, otizmli öğrencilerle çalışırken karşılaşılabilecek zorlukların üstesinden nasıl gelineceğini öğrenme konusunda fayda sağlayabileceği düşünülmektedir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, araştırmanın tasarımı, evrenin ve örneklem grubunun seçimi, araştırma grubunun demografik özellikleri, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylerin kaynaştırma eğitimine katılıma yönelik tutumlarının yaş, cinsiyet ve eğitim durumu değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandığından ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmış bir nicel araştırmadır. “Nicel araştırma, değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyerek nesnel teorileri test etmek için kullanılan bir yaklaşımdır. Bu değişkenler, genellikle araçlar üzerinde ölçülebildiğinden, sayısal veriler istatistiksel prosedürlerle analiz edilebilir” (Creswell & Creswell, 2018, s. 51). Tarama araştırmalarında bir grup insandan, o gruba ait bazı yönleri veya özellikleri (yetenekler, görüşler, tutumlar, inançlar ve/veya bilgi gibi) tanımlamak için bilgi toplanır İlişkisel tarama çalışmaları bir grup insanın özelliklerini inceleyerek, bu özelliklerin birbiriyle olan ilişkilerini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Fraenkel & Wallen, 2008, s. 390).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İç Anadolu bölgesindeki tüm müzik öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Konya ilinde bulunan Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2024-2025 eğitim-öğretim yılında eğitim gören yetmiş lisans öğrencisi, Niğde ilinde bulunan Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2024-2025 eğitim-öğretim yılında eğitim gören kırk lisans öğrencisi, Ankara ilinde bulunan Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 2024-2025 eğitim-öğretim yılında eğitim gören doksan lisans öğrencisi olmak üzere toplam iki yüz katılımcıdan oluşmaktadır. Örneklem seçilirken “uygun örneklem yöntemi” kullanılmıştır. Uygun örneklem yöntemi, zaman ve işgücü sınırlılıkları sebebiyle örneklem belirleme yöntemi olarak çalışmada kullanılmıştır.

Aşağıda araştırma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde araştırma grubunun %54,5’i kadın, %45,5’i erkektir. Araştırma grubunun %17,0’i lisans 1, %31,5’i lisans 2, %19,0’i lisans 3, %32,5’i lisans 4 kademelerinde eğitim görmektedir. Grubun %24,1’inin 18-20 yaş aralığında, %55,1’inin 21-23 yaş aralığında, %17,2’sinin 24-26 yaş aralığında, %3,4’ünün ise 27 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımları

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	109	54,5
	Erkek	91	45,5
Eğitim Durumu	Lisans 1	34	17,0
	Lisans 2	63	31,5
	Lisans 3	38	19,0
	Lisans 4	65	32,5
Yaş	18-20	91	24,1
	21-23	78	55,1
	24-26	19	17,2
	27+	12	3,4
Toplam		200	100

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada elde edilmiş olan veriler, demografik bilgilerin bulunduğu kişisel bilgi formu ve “Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına İlişkin Öğretmen Adayları Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Bu ölçek Aydın ve Karaca (2023) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte 16 madde bulunmaktadır. Ölçeği yanıtlamaları için öğrencilerden maddelerin karşılarında bulunan “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Kullanılan ölçek yapılan faktör analizi sonucu üç boyuta ayrılmıştır. Bu boyutlar “duyarlık”, “eğitim öğretim” ve “mesleki özyeterlik” şeklindedir. Ölçekte yer alan maddelerin alt boyutlara göre dağılımları aşağıdaki gibidir:

- a) Duyarlık: 1, 2, 3, 4
- b) Eğitim öğretim: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
- c) Mesleki öz yeterlik: 12, 13, 14, 15, 16

Ölçek maddelerinin düzeylerinin puanlaması aşağıdaki gibidir:

- a) 1.00 “kesinlikle katılmıyorum”.
- b) 2.00 “katılmıyorum”.
- c) 3.00 “kararsızım”.
- d) 4.00 “katılıyorum”.
- e) 5.00 “kesinlikle katılıyorum”.

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler 2024-2025 eğitim öğretim yılı içerisinde tez yazarı Müge Gümüş tarafından Konya ilinde bulunan Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören lisans öğrencileri, Niğde ilinde bulunan Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören lisans öğrencileri, Ankara ilinde bulunan Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören lisans öğrencilerinden toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Yapılan analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Dağılımın normal olup olmadığını anlamak için Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmış ve dağılımın normal olduğu görülmüştür. “Kolmogorov-Smirnov normal dağılım testi elli ve üzeri örneklem sayısı olduğunda kullanılır” (Şengül,Seda & Kırıl, Gülsen, 2020, s. 154).

Dağılımlar normal şekilde dağıldığı için parametrik olan ANOVA testi ve T-testi uygulanmıştır. T-testi, iki grup arasındaki ortalamaların birbirinden anlamlı derecede farklı olup olmadığını test etmek için kullanılır (Wojton vd., 2019). ANOVA testi verilerin farklı gruplar arasındaki varyasyonunu inceleyerek, bu grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir (Gelman, 2005).

Ölçek maddelerinin düzeylerinin puanlaması aşağıdaki gibidir:

- a) 1.00 “kesinlikle katılmıyorum”.
- b) 2.00 “katılmıyorum”.
- c) 3.00 “kararsızım”.
- d) 4.00 “katılıyorum”.
- e) 5.00 “kesinlikle katılıyorum”.

3.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlikleri ölçeğin geliştiricileri (Karaca & Aydın, 2023) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geliştiricileri tarafından yapılan, “eğitim ve öğretim sürecinin” güvenirlilik katsayısı .90, “mesleki öz yeterlik” boyutunun güvenirlilik katsayısı .85, “duyarlık” boyutunun güvenirlilik katsayısı .86 olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplam güvenirlilik katsayısı ise .86 olarak ortaya çıkmıştır. Ölçeği bu araştırma için kullanmadan önce kapsam geçerliği için biri özel eğitim alanından, ikisi müzik eğitimi alanından toplam üç uzmanın görüşleri alınmıştır. Ölçeğin uygulandığı grup değiştiği için tekrar güvenirlilik testi yapılması gerekmiştir. Güvenirlilik testi CronBach-Alpha kullanılarak yapılmıştır. CronBach-Alpha, bir madde havuzunun içindeki maddelerin ne kadar yakından ilişkili olduğunu değerlendirmek için uygulanan iç tutarlılık istatistiksel ölçüsüdür. Yüksek değer, bir alandaki maddelerin aynı şeyleri tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir (Magon vd., 2023, s. 3). Yapılan test sonucunda ölçeğin genel CronBach-Alpha değeri .87 çıkmıştır. Alt boyutların CronBach-Alfa değeri ise sırasıyla; “duyarlık” .88, “eğitim öğretim” .85, “mesleki özyeterlik” .87 olarak çıkmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde müzik öğretmeni adaylarının otizmli öğrencilerin kaynaştırma eğitimine katılımına ilişkin tutum düzeyleri ve duyarlık, eğitim öğretim, mesleki öz yeterlik alt boyutlarının tutum düzeyleri ve cinsiyet, eğitim durumu, yaş değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik bulgular işlenmiştir.

Tablo 2: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmli Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Tutum Düzeyleri

Toplam ve Alt Boyutlar	n	Ort.
Genel Tutum		3,92
Duyarlık	200	4,02
Eğitim Öğretim		4,01
Mesleki Öz Yeterlik		3,71

Tablo 2 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının; genel tutum düzeylerinin 3,92 ve mesleki öz yeterlilik tutum düzeylerinin ise 3,71 ile “kararsızım” aralığında olduğu duyarlılık tutum düzeylerinin ise 4,02 ve eğitim öğretim tutum düzeylerinin 4,01 ile “katılıyorum” aralığında olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik genel tutumlarının iyi düzeyde olduğu duyarlık ve eğitim öğretim alt boyutlarının tutumlarının da iyi düzeyde olduğu fakat mesleki öz yeterlilik tutum düzeylerinin diğer boyutlara göre daha düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Genel Tutumlarının Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kadın	109	3,96	.66	.865	198	.388
	Erkek	91	3,88	.69			

P<0,05

Tablo 3 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik genel tutumlarıyla cinsiyet (p=.388) değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının genel tutumlarının cinsiyete göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 4: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Duyarlılık Alt boyutunun Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kadın	109	4,09	.78	1,349	198	.179
	Erkek	91	3,93	.83			

P<0,05

Tablo 4 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik duyarlılıklarının cinsiyet (p=.179) değişkeni ile arasında anlamlı bir fark olmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının duyarlılıklarının cinsiyete göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 5: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Eğitim Öğretim Alt Boyutunun Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kadın	109	4,06	.73	.830	198	.408
	Erkek	91	3,97	.79			

P<0,05

Tablo 5 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik eğitim öğretim alt boyutu tutumlarının cinsiyet (p=.408) değişkeni ile arasında anlamlı bir fark olmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının eğitim öğretim alt boyutunun cinsiyete göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 6: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Mesleki Yeterlik Alt Boyutunun Değişkenlere Göre T-Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kadın	109	3,72	.85	.116	198	.908
	Erkek	91	3,70	.95			

P<0,05

Tablo 6 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik mesleki yeterlik alt boyutu tutumlarının cinsiyet (p=.908) değişkeni ile arasında anlamlı bir fark olmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının mesleki özyeterlik alt boyutunun cinsiyete göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 7: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Genel Tutumlarının Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Yaş	18-20	91	3,95	.65						
	21-23	78	3,89	.66						
	24-26	19	4,02	.78	G. Arası	.697	3	.232	.501	.682
	27+	12	3,75	.93	G. İçi	90,800	196	.463		
	Toplam	200	3,92	.67		91,497	199			
Eğitim Durumu	Lisans 1	34	3,73	.69						
	Lisans 2	63	4,04	.66	G. Arası	2,327	3	.776	1,705	.167
	Lisans 3	38	3,86	.55	G. İçi	89,170	196	.455		
	Lisans 4	65	3,94	.73						
	Toplam	200	3,92	.67		91,497	199			

P<0,05

Tablo 7 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik genel tutumlarının yaş ($p=.682$) ve eğitim durumu ($p=.167$) değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının otizmlı öğrencilere yönelik genel tutumlarının yaşlarına ve eğitim durumlarına göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 8: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Duyarlılık Alt Boyutunun Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Yaş	18-20	91	3,98	.79						
	21-23	78	4,06	.77						
	24-26	19	4,13	1,00	G. Arası	.872	3	.291	.439	.725
	27+	12	3,83	.89	G. İçi	129,850	196	.662		
	Toplam	200	4,02	.81		130,722	199			
Eğitim Durumu	Lisans 1	34	3,80	.95						
	Lisans 2	63	4,08	.77	G. Arası	2,154	3	.718	1,095	.353
	Lisans 3	38	4,00	.58	G. İçi	128,568	196	.656		
	Lisans 4	65	4,08	.87						
	Toplam	200	4,02	.81		130,722	199			

P<0,05

Tablo 8 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik duyarlılıklarının yaş (p=.725) ve eğitim durumu (p=.353) değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının otizmlı öğrencilere yönelik duyarlılıklarının yaşlarına ve eğitim durumlarına göre değişiklik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 9: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitimine Katılımına Yönelik Eğitim Öğretim Alt Boyutunun Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Yaş	18-20	91	4,12	.65						
	21-23	78	3,95	.77						
	24-26	19	4,00	.86	G. Arası	2,928	3	.976	1,684	.172
	27+	12	3,65	1,14	G. İçi	113,598	196	.580		
	Toplam	200	4,01	.76		116,526	199			
Eğitim Durumu	Lisans 1	34	3,89	.69						
	Lisans 2	63	4,20	.71	G. Arası	2,128	3	1,043	1,802	.148
	Lisans 3	38	3,95	.72	G. İçi	113,397	196	.579		
	Lisans 4	65	3,94	.85						
	Toplam	200	4,01	.76		116,526	199			

P<0,05

Tablo 9 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik eğitim öğretim alt boyutunun yaş (p=.172) ve eğitim durumu (p=.148) değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının otizmlı öğrencilere yönelik eğitim öğretim alt boyutu tutumlarının yaşlarına ve eğitim durumlarına göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

Tablo 10: Müzik Öğretmeni Adaylarının Otizmlı Bireylerin Kaynaştırma Eğitime Katılımına Yönelik Öz Yeterlik Alt Boyutunun Değişkenlere Göre ANOVA Testi Sonuç Dağılımı

Değişkenler		n	x	ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Yaş	18-20	91	3,69	.85						
	21-23	78	3,67	.91						
	24-26	19	3,95	.97	G. Arası	1,419	3	.473	.579	.629
	27+	12	3,81	1,07	G. İçi	160,116	196	.817		
	Toplam	200	3,71	.90		161,535	199			
Eğitim Durumu	Lisans 1	34	3,44	.98						
	Lisans 2	63	3,80	.84	G. Arası	4,019	3	1,340	1,667	.175
	Lisans 3	38	3,63	.77	G. İçi	157,516	196	.804		
	Lisans 4	65	3,82	.96						
	Toplam	200	3,71	.90		161,535	199			

P<0,05

Tablo 10 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmlı bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik öz yeterlik alt boyutunun yaş (p=.629) ve eğitim durumu (p=.175) değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının otizmlı öğrencilere yönelik öz yeterlik tutumlarının yaşlarına ve eğitim durumlarına göre değişkenlik göstermediğini söyleyebiliriz.

5., SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.2. Sonuç

Müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik tutumları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu değişkenleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına yönelik genel ve alt boyut tutumlarının düzeylerinin iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylerin kaynaştırma eğitimine katılımına ilişkin olumlu bir tutumları vardır. Duyarlık ve eğitim öğretim alt boyutlarında da elde edilen sonuçlar incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylere karşı duyarlıklarının yüksek seviyede olduğu ve eğitim öğretim süreçlerine bu öğrencileri dahil etme konusunda da tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak müzik öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik tutumlarının diğer alt boyutlara göre daha düşük olduğu ve kendilerini mesleki açıdan otizmli öğrencilerle çalışma konusunda yeterince yeterli görmedikleri sonucuna varılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının hiçbir alt boyut ve genel tutumlarının cinsiyet yaş, eğitim durumlarına göre değişkenlik göstermediği saptanmıştır.

5.1. Tartışma ve Öneriler

Düzbastılar ve Eyüpoğlu'nun (2019) yapmış olduğu, özel eğitim uygulama okullarında çalışan müzik eğitimcilerinin özel eğitim gereksinimi bulunan bireylere ve müzik eğitimine yönelik tutumlarını ortaya koyduğu çalışmada müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik tutumlarının, müzik öğretmeni adaylarına yapılan bu çalışmada olduğu şekilde olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Müzik öğretmenlerinin lisans dönemlerinde özel eğitim içerikli ders almadıkları ya da aldıkları derslerin yetersiz olduğu ortaya konulmuştur.

Gül ve Aksoy'un (2019) , Gilbert'ın (2013), Wong ve Chik'in (2016), Au ve Lau'nun (2021) yapmış oldukları çalışmalar da bu sonucu destekler niteliktedir. Bu çalışmada mesleki öz yeterlilik tutumlarının düşük çıkmasının nedeni bu bağlamlarda müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitimleri boyunca yeterli düzeyde özel eğitim içerikli ders almıyor olmaları olabileceği düşünülmektedir.

Akkoyunoğlu'nun (2019) ve Altun ve Eyüpoğlu'nun (2018) yapmış oldukları çalışmalarda müzik öğretmenlerinin özel eğitim öğrencilerine yönelik bilgi düzeylerinin düşük olduğu ve bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlama konusunda yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmalardaki sonuçlarda müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz yeterlilik tutumlarının neden düşük olduğunu açıklar düzeydedir.

Kutlu'nun (2018) ve Darrow'un (1999) yapmış oldukları çalışmalar ise bu çalışmaları destekler niteliktedir. Müzik öğretmenlerinin özel eğitim öğrencilerine yönelik bilgi düzeylerinin düşük olduğu ancak diğer çalışmaların aksine müzik öğretmenlerinin bir kısmının özel gereksinimli öğrencilere karşı olumsuz tutum sahibi olabildikleri söylenmiştir.

Grimsby ve Armes'in (2023) yapmış olduğu çalışmada müzik öğretmenlerini özel eğitim deneyim programına tabi tutarak programın sonunda özel gereksinimli öğrencilere müzik eğitimi ile ilgili algılarının nasıl bir değişim göstereceğini saptamıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların algı düzeylerinde başlangıca göre önemli bir düşüş olduğu belirtilmiş, daha sonra yapılan görüşmeler ile katılımcıların algılarının yetersizlik duyguları ve daha fazla deneyim arzusu nedeniyle düşmüş olabileceği kanaatine varmışlardır Müzik öğretmenleri özel gereksinimli öğrenciler ile birebir çalıştıkları zaman mevcut bilgi ve beceri düzeylerinin yetersiz olduğunun farkına varmışlardır.

Müzik öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik mesleki öz yeterlik ve tutumları yapılan diğer çalışmalarda incelendiğinde müzik öğretmenlerinin mesleki öz yeterliklerinin düşük olduğu görülmüştür. Fakat yapmış olduğum bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz yeterlik tutumları sahada görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin engeli bulunan bireylere karşı mesleki öz yeterlik tutumlarına oranla yüksek çıkmıştır. Bu durumun müzik öğretmeni adaylarının otizmli bireylerle sınıf ortamında karşılaşmamış ve onlarla çalışmamış olmalarından, müzik öğretmenlerinin ise bu öğrencilerle sıklıkla karşılaşıyor olmalarından kaynaklandığı düşünölmektedir.

Akıncı, Sazak Pınar ve Alpagut'un (2019), Parkes'in (2014), ve Ovcharenko vd'nin (2021) yapmış oldukları çalmaların sonuçlarında yapmış oldukları öneriler de dikkate alınarak müzik öğretmeni adayları için öneriler sunulacaktır. Bu öneriler;

a) Müzik Öğretmeni Adaylarının otizmli öğrencilere karşı mesleki yeterlik tutumlarını yükseltmeye yönelik çalışmalar yürütülmesi,

b) Müzik öğretmeni adayları öğretmen olmadan önce özel gereksinimli birey grubuna dahil olan otizmli öğrencilerle karşılaştırılmaları, otizmli öğrencilerin derslerine girmelerinin sağlanması,

c) Müzik öğretmeni adaylarının otizmli kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarının incelendiği bu çalışmanın sonuçlarının karşılaştırılması ve konu ile ilgili daha detaylı verilerin toplanabilmesi için bu konunun sahada görev yapan müzik öğretmenleri üzerinde de çalışılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçamete, A. G. (2016). *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* (6. bs). Kök Yayıncılık.
- Akıncı, M. Ş., Sazak Pınar, E., & Alpagut, U. (2019). Müzik Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilerle Müzik Uygulamalarına İlişkin Özyeterlik Algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1609-1622. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3171>
- Akkoyunoğlu, Ö. (2019). *Müzik Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlamada Karşılaştıkları Güçlüklerin Belirlenmesi ve Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Altun, Z. D., & Eyüpoğlu, G. (2018). Investigating Views and Practices of Music Teachers' about Inclusive Education. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11), 83. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i11.3466>
- Au, T.-C., & Lau, N.-S. (2021). Private music teachers' knowledge of and attitudes toward students with autism spectrum disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 51(12), 4551-4559. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04809-5>
- Cavkaytar, A., Batu, S., Vuran, S., Sak, U., Girgin, Ü., Altunay Arslantekin, B., Tadihan Özkan, E., Kuş, G., Şafak, P., Ergenekon, Y., Tekin Ersan, D., Gümüşkaya, Ö., Sarıyer, M. N., & Bal Sezerel, B. (2018). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma* (A. Cavkaytar & D. Tekin Ersan, Ed.; Eğiten Matbaacılık). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Darrow, A.-A. (1999). Music Educators' Perceptions Regarding the Inclusion of Students with Severe Disabilities in Music Classrooms. *Journal of Music Therapy*, 36(4), 254-273. <https://doi.org/10.1093/jmt/36.4.254>
- Düzbastılar, M., & Eyüpoğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal*

- of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.
<https://doi.org/10.24289/ijsser.571267>
- Ergül, E., & Öztosun Çaydere, Ö. (2021). Otizm ve Müzik. *Online Journal of Music Sciences*, 6(2), 236-252. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1037094>
- Gelman, A. (2005). Analysis of Variance: Why It Is More Important than Ever. *The Annals of Statistics*, 33(1), 1-31. JSTOR.
- Gilbert, C. (2013). Inclusion of students with autism spectrum disorder in the music classroom: Music teachers' experiences, attitudes, and perceptions [M.A., Texas Woman's University]. İçinde *ProQuest Dissertations and Theses* (1496772616). ProQuest Dissertations & Theses Global. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/inclusion-students-with-autism-spectrum-disorder/docview/1496772616/se-2?accountid=159111>
- Grimsby, R., & Armes, J. (2023). Perceptions and experiences of preservice music educators working with students with disabilities: A mixed methods inquiry of online field experiences within a music for special education course. *International Journal of Music Education*, 1-13. <https://doi.org/10.1177/02557614231188126>
- Gül, G., & Aksoy, M. G. (2019). Müzik Öğretmeni Adaylarının “Özel Eğitim” Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 53-62. <https://doi.org/10.18560/cukurova.1125>
- Güven, E. (2011). Müzik Dersleri ve Kaynaştırma Uygulaması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 709-718.
- Karaca, M. A., & Aydın, M. (2023). Otizmli Bireylerin Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimine Katılımına İlişkin Öğretmen Adayları Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1536-1553. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1222543>

- Kılıç, Y. (2019). *Orff Yaklaşımı İle Hazırlanan Müzik Etkinliklerinin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilere Öğretimde Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Kırcaali İftar, G. (1998). *Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri*.
https://www.researchgate.net/publication/315606147_Kaynastirma_ve_destek_ozel_e_gitim_hizmetleri
- Kurşun, Z. (2022). Otizm ve Oyun Terapisi. *Journal of Sustainable Educational Studies*, 3(1), 36-48.
- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve Özel Eğitim Uygulama Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere İlişkin Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Magon, A., Conte, G., Arrigoni, C., Dellafiore, F., Maria, M. de, Pittella, F., Rocco, G., Stievano, A., Ghizzardi, G., & Caruso, R. (2023). Development and Psychometric Validation of the Nursing Self-Efficacy Scale for Managing Cancer Treatment-Induced Cardiotoxicity: An Exploratory Mixed-Method Study. *Seminars in Oncology Nursing*, 39(3), 151367. <https://doi.org/10.1016/j.soncn.2022.151367>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. 21.
- Ovcharenko, N., Sysoieva, S., Samoilenko, A., Chebotarenko, O., & Bohianu, K. (2021). Formation of prospective music art teachers' readiness for inclusive educational activity. *Revista Amazonia Investiga*, 10(45), 175-184.
<https://doi.org/10.34069/AI/2021.45.09.18>
- Özdemir, E. (2021). *Özel Eğitim Uygulama Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Güçlükler* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

- Parkes, E. (2014). The Effect of Training on Studio Music Teacher Attitudes toward Working with Students with Autism [Ph.D., McGill University (Canada)]. İçinde *ProQuest Dissertations and Theses* (2509260826). ProQuest Dissertations & Theses Global. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/effect-training-on-studio-music-teacher-attitudes/docview/2509260826/se-2?accountid=159111>
- Sönmez, A. (2017). *Kaynaştırma Öğrencilerine Uygulanan Müzik Eğitime İlişkin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Şengül,Seda, & Kırıl, Gülsen. (2020). *İşletme, İktisat Ve Sosyal Bilimler İçin İstatistik (excel, Spss, R Ve Matlab Uygulamalı)* (1. bs). Nobel Yayıncılık.
- Tekgül, E. (2020). *Müzik Etkinliklerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Kabul Düzeylerine Etkisi* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Ünver, R. S. (2021). *Özel Eğitim Uygulama Okulları İkinci Kademedede Yürütülen Müzik ve Oyun Dersinin İşlenişinin İncelenmesi (Ankara İli Örneği)*.
- Wojton, H., Avery, K. M., Freeman, L. J., Parry, S. H., Whittier, G. S., Johnson, T. H., & Flack, A. C. (2019). *Analysis Appendix* (Handbook on Statistical Design & Analysis Techniques for Modeling & Simulation Validation, ss. 65-88). Institute for Defense Analyses; JSTOR. <http://www.jstor.org/stable/resrep22901.9>
- Wong, M. W., & Chik, M. P. (2016). Teaching students with special educational needs in inclusive music classrooms: Experiences of music teachers in Hong Kong primary schools. *Music Education Research*, 18(2), 195-207. <https://doi.org/10.1080/14613808.2015.1044509>

EKLER

OTİZMLİ BİREYLERİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE KATILIMINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Değerli Katılımcı;

Aşağıdaki ölçek formu, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Birimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalında devam etmekte olduğum yüksek lisans tezim kapsamında yürütmekte olduğum çalışma için bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Bu ölçek, öğretmen adaylarının otizmlili bireylerin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine katılımına ilişkin tutumlarını belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçek 3 alt boyutu içerecek şekilde on altı sorudan oluşmaktadır. İlk üç soru katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için sorulmuş kişisel sorulardır. Ölçek süresi yaklaşık 5-10 dakika arasındadır.

Ölçeği doldururken adınız, soyadınız hiçbir şekilde istenmemektedir. Cevaplarınız araştırmacı dışında hiç kimse ile paylaşılmayacaktır. Ölçeği samimiyetle doldurmanız, araştırmanın güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz ilgi için çok teşekkür ederim. Uygun cevabı kutucuk içerisine “X” şeklinde işaretleyiniz. Lütfen her soruyu yanıtlayınız.

Yüksek Lisans Öğrencisi
Müge GÜMÜŞ

Demografik Özellikler

Sorular

1.Yaşınız:

18-20 () 21-23 () 24-26 () 27+ ()

2.Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

3.Eğitim Durumunuz:

Lisans 1 () Lisans 2 () Lisans 3 () Lisans 4 ()

MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
DUYARLIK					
1.Otizimli birey sınıf içerisinde bulunurken kendimi rahat hissetmem.					
2.Otizimli öğrencilere öğretim sağlarken hayal kırıklığına uğradığımı düşünürüm.					
3.Otizimli öğrencilerin bulunduğu sınıfta ders verirsem huzursuz olurum.					
4. Sadece üstün yetenekli otizimli öğrencilerin kaynaştırma eğitimine dahil olmasını isterim.					
EĞİTİM ÖĞRETİM					
5. Otizimli bireylerin bulunduğu sınıf ortamında etkili öğretim gerçekleştirilebilir.					
6. Otizimli bireyler kaynaştırma/bütünleştirme eğitimiyle kazanımlara ulaşabilir.					
7. Otizimli öğrenciler kaynaştırma/bütünleştirme eğitimiyle toplumsal uyum becerileri edinebilirler.					
8. Otizimli öğrenciler kaynaştırma/bütünleştirme eğitimiyle akademik becerileri edinebilirler.					
9. Otizimli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal uyum becerilerini geliştirir.					
10. Otizimli öğrenciler sınıf içi etkinliklerle öğrenebilir.					
11. Sınırlı yetenekleri olan otizimli öğrenciler de kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları olan okullarda eğitilebilir.					
MESLEKİ ÖZ YETERLİK					
12.Otizimli öğrencinin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi sürecinde meslektaşlarımla iş birliği kurabilirim.					
13.Otizimli öğrenciye iletişim becerilerinin öğretiminde uygun öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilirim.					
14.Otizimli öğrenci için eğitsel materyallerin amacına uygun tasarlayabilirim.					
15.Otizimli öğrencinin kazanımlarına uygun bir şekilde ölçme ve değerlendirmeler yapabilirim.					
16.Otizimli öğrencime uygun Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlayabilirim.					